

RUT 2015

Fortsatt tillväxt - nya möjliga hinder

Innehållsförteckning

Förord	1

Hemservicebranschen fortsätter att växa	2

Nya kunder i hela landet

Fler kunder ger fler jobb

Regionala sysselsättningstal

RUT-företagen och kollektivavtal

RUT-avdraget och politiken	4

Staplade systemförändringar förödande för branschen

Samhällsekonomiska effekter

Det här är RUT-avdraget	8

Kort om RUT

Nya regler för uppgiftslämnande

Förord

När Dagens Industri 2007 frågade Almega hur stor hemservicebranschen kunde bli var vår bedömning att den hade möjlighet att omsätta 5 miljarder kronor årligen. År 2014 uppgick omsättningen till drygt 6 miljarder kronor och antalet sysselsatta har nu nått 20 000 – detta utan att visa några som helst tecken på avtrappning. Alla bedömare, Almega inkluderat, hade underskattat RUT-avdragets fulla potential.

Men att RUT-avdraget är en succé kanske inte är så konstigt ändå – liknande system har fungerat mycket bra i flera andra europeiska länder; hjemmeserviceordningen, titres-services, dienstencheques och kotitalousvähennys är bara några exempel på den svenska skattereduktionens utländska motsvarigheter.

I denna rapport presenterar Almega den senaste statistiken för den svenska hemservicebranschen. Vi kan konstatera att den fortsätter växa och att den långt ifrån nått sin fulla potential.

Med anledning av höstens valresultat och regeringens ambition att göra ingrepp i RUT-avdraget ser vi även över det politiska läget och visar hur branschen påverkas negativt om regeringens tänkta förändringar blir verklighet.

Ulf Lindberg
Näringspolitisk chef Almega

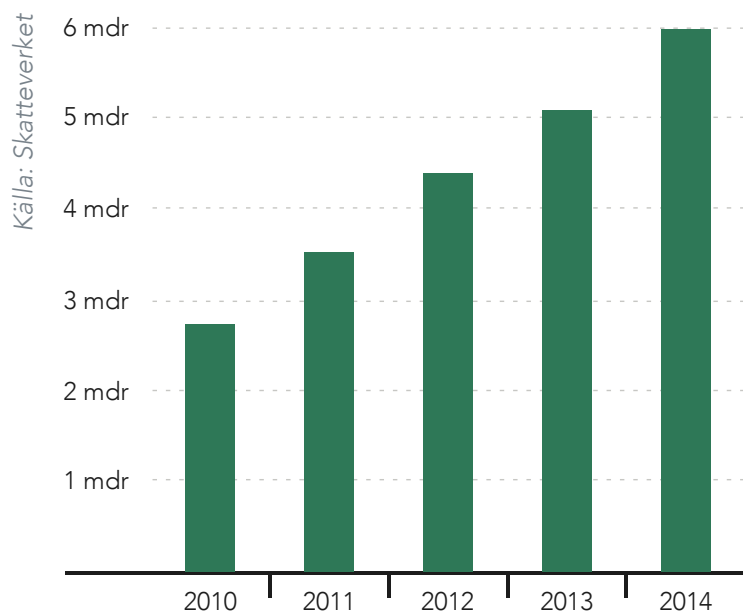
Almega är Sveriges största arbetsgivar- och branschorganisation för tjänsteföretag. Våra medlemsföretag representerar ett 60-tal branscher inom den svenska tjänstenäringen. Almega är den största förbundsgruppen inom Svenskt Näringsliv.

Almega Hemserviceföretagen är bransch- och arbetsgivarorganisationen för företag som tillhandahåller hushållsnära tjänster och tecknar gällande kollektivavtal för hemserviceföretag med Kommunal.

Hemservicebranschen fortsätter att växa

Städ- och lokalvårdsbranschen var fram till 2007 nästan uteslutet riktad mot företag. Prisnivån för så pass arbetsintensiva tjänster innebar att efterfrågan från privatpersoner var snudd på obefintlig och att den verksamhet som fanns till stor del var svart. Med anledning av detta följde regeringen i fotspåren av det lyckade finska systemet där man reducerat skatten för just servicetjänster i hemmet.

I kölvattnet av det nyinförda RUT-avdraget kom en helt ny bransch att växa fram, och än idag fortsätter branschen att växa utan tecken på avtrappning. De fem senaste åren har omsättningen ökat med i genomsnitt 20 procent årligen, för att under 2014 göra den största ökningen i absoluta tal sedan 2010 – en ökning på drygt en miljard kronor.

Nya kunder i hela landet

Under 2014 har antalet hemservicekunder ökat från 549 000 till 608 000. En av förklaringarna till branschens fortsatt starka tillväxt är att RUT-företagen, som till en början ofta fanns i eller nära storstäderna, blir allt vanligare i hela landet. Hemservice erbjuds nu på orter där det tidigare fanns en efterfrågan men få eller inga företag som erbjöd tjänsterna.

Regionalt kom de största tillskotten av kunder 2010 – 2015 i Kronoberg, Norrbotten och Skåne län. På lokal nivå är det framförallt de norrbottniska kommunerna som toppar listan under samma period. Gällivare ökade mest av alla Sveriges kommuner då antalet kunder steg från blygsamma 63 till hela 452.

Län	Nya köpare 2010-2015
1. Kronoberg	+ 130 %
2. Norrbotten	+ 118 %
3. Skåne	+ 111 %
4. Östergötland	+ 103 %
5. Halland	+ 100 %
6. Västra Götaland	+ 91 %
7. Stockholm	+ 89 %
8. Gotland	+ 86 %
9. Blekinge	+ 86 %
10. Jönköping	+ 85 %

Kommun	Nya köpare 2010-2015
1. Gällivare	+ 617 %
2. Jokkmokk	+ 379 %
3. Härjedalen	+ 289 %
4. Arjeplog	+ 267 %
5. Pajala	+ 255 %
6. Färjlanda	+ 241 %
7. Robertsfors	+ 237 %
8. Finspång	+ 227 %
9. Ödeshög	+ 221 %
10. Lessebo	+ 221 %

Källa: Skatteverket

Fler kunder ger fler jobb

Till följd av den starkt ökande efterfrågan på hemservice skapas det fortfarande många nya jobb i branschen. Under 2014 ökade antalet sysselsatta med ca 3 000 personer till totalt 19 937 anställda. Av dessa var 3 av 4 arbetslösa eller uppsagda vid anställningstillfället.

Hemservicebranschen utmärker sig positivt genom att i stor utsträckning anställa de som står långt ifrån arbetsmarknaden. Hela 25 procent av de sysselsatta i branschen är under 26 år och ser i många fall hemservice som en språngbräda till nästa jobb.

Utöver de unga består arbetskraften i hemservice-

företagen i mångt och mycket av ytterligare två grupper som ofta står långt ifrån arbetsmarknaden. 47 procent är utlandsfödda, som på grund av kort utbildning eller språkförbistringar har svårt att få anställning i andra sektorer. Hela 60 procent av branschens anställda saknar gymnasieutbildning.

Regionala sysselsättningstal

Antalet sysselsatta i RUT-sektorn kan räknas ut med hjälp av Skatteverkets statistik över beviljad skattereduktion. Almega har sedan flera år använt en modell där branschens omsättning räknas fram utifrån utbetald skattereduktion och sedan delas med mediankostnaden för anställda i branschen (arbetskraftskostnad/omsättning från hemserviceföretagens årsbokslut) för att få fram antalet årsanställda i branschen. Utifrån uppgifter från företagen om antal deltidsanställda räknas sedan årsanställda om till totalt antal sysselsatta individer i branschen.

Län	Sysselsatta
Blekinge	188
Dalarna	343
Gotland	72
Gävleborg	339
Halland	693
Jämtland	121
Jönköping	464
Kalmar	286
Kronoberg	236
Norrbottn	220
Skåne	2 896
Stockholm	7 809
Södermanland	446
Uppsala	638
Värmland	366
Västerbotten	204
Västernorrland	244
Västmanland	423
Västra Götaland	2 761
Örebro	376
Östergötland	782
Uppgift saknas	31
Riket totalt	19 937

RUT-företagen och kollektivavtal

I augusti 2014 gick Kommunalarbetaren, fackförbundet Kommunals medlemstidning, till angrepp mot hemservicebranschen och menade att endast en procent av företagen hade kollektivavtal. För att komma till denna slutsats hade Kommunalarbetaren tittat på antalet utförare som fanns registrerade i Skatteverkets statistik och sedan jämfört med antalet företag anslutna till Kommunal via Hemserviceavtalet. Problemet med denna granskning är att den är baserad på en grund förståelse av RUT-statistiken, och således förmedlar en felaktig bild av verkligheten.

För att få en bättre förståelse för vad "utförare" betyder gjorde Skatteverket år 2010 en granskning av företagen bakom siffran. Denna visade att hela 58 procent av utförarna var egenföretagare, som av naturliga skäl inte är fackligt anslutna.

Juridisk form	Andel
Enskild näringsverksamhet	58 %
Aktiebolag	31 %
Handelsbolag/Kommanditbolag	8 %
Ekonomiska föreningar	1 %
Övriga	1 %

Men bakom utförarbegreppet döljer sig ytterligare information. När Skatteverket undersökte vari företagen hade sin huvudsakliga verksamhet visade det sig att endast 19 procent av utförarna var arbetsgivare med hemservice som huvudsaklig sysselsättning. Den överväldigande majoriteten av företag som beviljats RUT-avdrag utförde alltså tjänsten vid enskilda tillfällen. Det kan handla om en målare som blivit ombedd att putsa fönsterna efter att ha målat dessa, eller en snickare som städade efter renovering.

När Kommunalarbetaren menade att endast en procent av RUT-företagen hade kollektivavtal har de alltså räknat med tusentals egenföretagare och tusentals företag med huvudsaklig sysselsättning i annan bransch – det vill säga företag för vilka det finns mer lämpliga kollektivavtal än just Hemserviceavtalet. Vad de inte hade räknat var alla relevanta fackförbund som sluter avtal med hemserviceföretag. Utöver Kommunal har både SEKO och Fastighetsanställdas Förbund avtal med företag som utför RUT-tjänster.

Men istället för att tala om företagets anslutningsgrad är det faktiskt relevanta i denna situation att 60 procent av hemservicebranschens anställda omfattas av kollektivavtal.

RUT-avdraget och politiken

Skattereduktionen för hushållsnära tjänster infördes år 2007 och har sedan förändringen till nuvarande fakturamodell år 2009 legat orörd. Det politiska hotet mot branschen blev dock påtagligt under valrörelsen 2014 när Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Feministiskt initiativ alla gick till val med ambitionen att antingen förändra eller ta bort skattereduktionen.

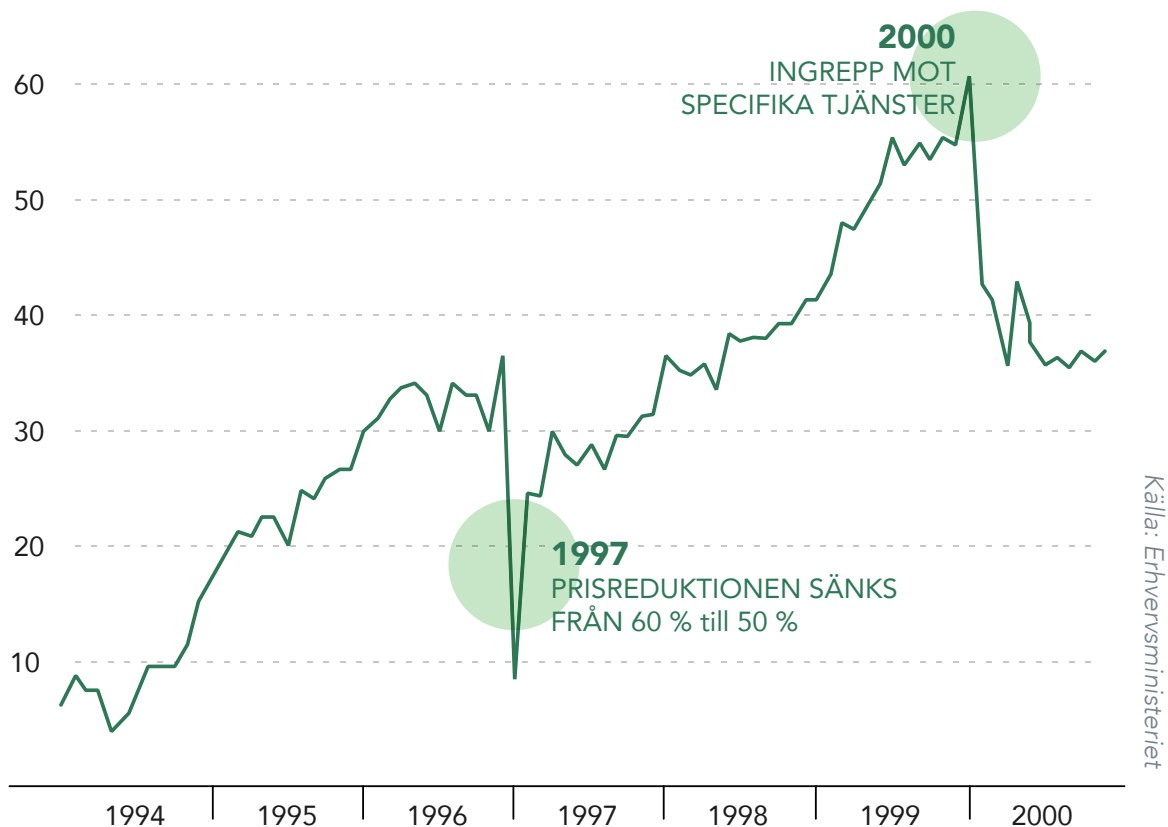
Efter turer om budget och nyvalsambitioner slutade eftervalsspelet i en överenskommelse som innebär att den socialdemokratiska och miljöpartistiska regeringen i och med årets vårproposition kan ha möjlighet att exkludera läxläsning ur avdraget. Från den första januari 2016 kan man förvänta sig att de genomför de kvarstående förändringarna i enlighet med sin budget.

De förändringar som den socialdemokratiska och miljöpartistiska regeringen förordar är först och främst slopat RUT-avdrag för läxhjälp, halverat avdrag för kunder under 65 år samt borttagen avdragsmöjlighet för poolrengöring inomhus, bartenders och kockar. Just de tjänster som regeringen vill ta bort utgör en relativt liten del av RUT-avdraget och av statistiken att döma kan man spekulera i att dessa ingrepp i avdraget skulle få relativt små effekter för branschens omsättning. Vid närmare granskning blir det dock tydligt att dessa förändringar av skattereduktionen skulle få stora konsekvenser för branschens utveckling och framtid.

I detta avsnitt presenteras hur erfarenheter från Danmarks hemservicebransch kan ge en fingervisning om vad som kan hända i det fall ovan nämnda ingrepp i RUT-avdraget blir verklighet. Därefter följer en granskning av Danmarks och Finlands respektive utvärderingar av skattereduktionen och dess samhällsekonomiska effekter. Enligt Skatteverkets RUT och ROT-rapport från 2011 är de svenska förhållandena snarlika de danska och de finska – därav lämpar sig dessa väl för jämförelser.

”De to store ændringer af ordningen i 1997 og 2000 har betydet et lavere niveau for hjemmeservice på langt sigt”

Erhvervsministeriet

Branschutzveckling för det danska hemserviceavdraget 1994 – 2001
Miljoner DK/månad

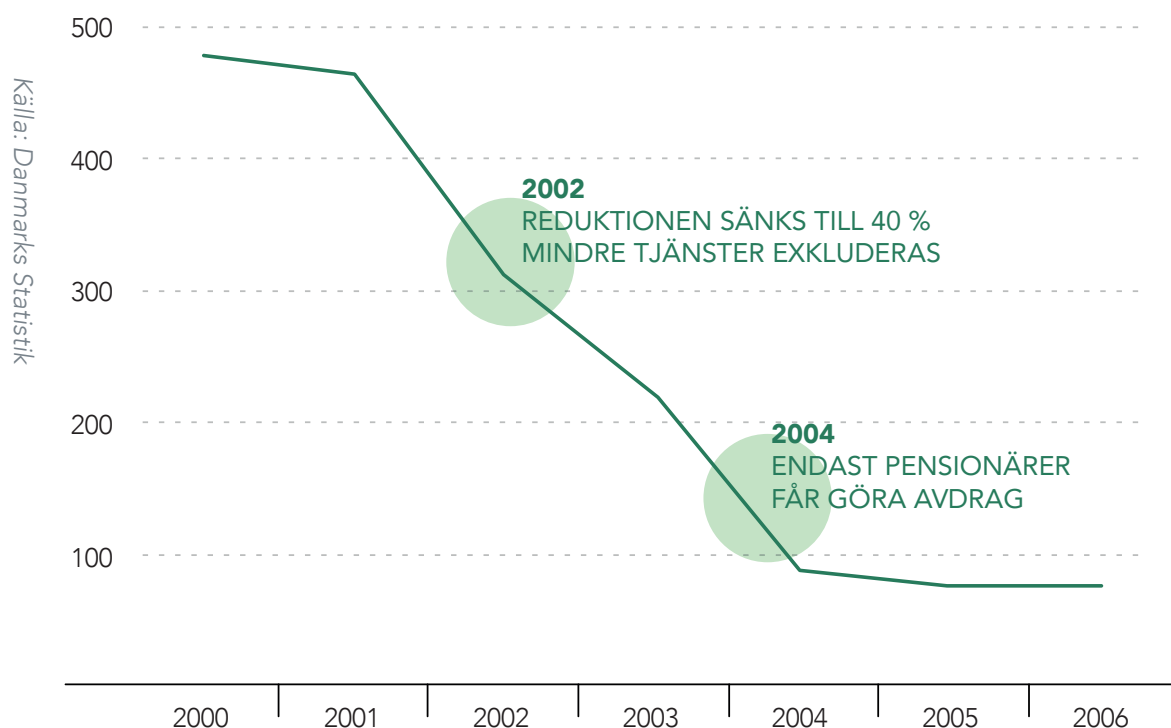
Staplade systemförändringar förödande för branschen

Trots att förändringar i RUT-avdraget innebär direkta inkomstbortfall från det område som påverkas är det i själva verket systemförändringar i sig som får störst följder för branschens utveckling. Här finns viktiga lärdomar att dra från Danmark och rapporten författad av erhvervsministeriet, den danska motsvarigheten till näringsdepartementet.

Det danska hemserviceavdraget infördes på prov 1994. Efter tre år av kontinuerlig tillväxt gjordes systemet 1997 permanent. Samtidigt ändrades avdraget från ett tillskott på 85 danska kronor per timme (motsvarande en prisreduktion om 60 procent) till en 50-procentig reduktion på fakturan.

Som en följd av förändringarna i hemserviceavdraget sjönk efterfrågan i början av 1997 kraftigt. Även om branschen snabbt visade tecken på återhämtning skulle det dröja nästan ett och ett halvt år innan den nått tillbaka till tidigare nivåer.

År 2000 var det återigen aktuellt med förändringar i Danmarks hemserviceavdrag, men nu var ingreppen riktade mot specifika tjänster. Reduktionsgraden för trädgårdsarbete sänktes till 35 procent. Barnhämtning tillkom samtidigt som djurrastning, fönsterputsning och flyttpackning inte längre räknades till de avdragsgilla tjänsterna. Då städning i detta skede utgjorde 70 procent av de utförda tjänsterna kan

Branshutveckling för det danska hemserviceavdraget 2000 – 2006
Miljoner DK per år

förändringarna i viss mån betraktas som ett mindre ingrepp, ändå kom branschens omsättning att minska med en kvarts miljard danska kronor det följande året.

Erhvervsministeriet bedömde i sin rapport att systemförändringar likt de 1997 innebär lägre omsättning på lång sikt. Vad de inte visste var att branschen aldrig skulle komma att återhämta sig efter den andra vågen av förändringar. Från år 2000 sjönk branschomsättningen avsevärt. År 2002 sänktes reduktionen på städning från 50 till 40 procent och mindre tjänster exkluderades ur hemserviceavdraget. Branschen hade snart minskat till 1994 års nivå.

Som synes får mindre systemförändringar stora konsekvenser för efterfrågan och branshutveckling. Det tog ett och ett halvt år innan hemservicebranschen återhämtat sig efter förändringarna 1997. År 2000 var förändringarna början på slutet.

Precis som i exemplet med Danmark kan den svenska regeringens planerade ingrepp i RUT-avdraget bedömas som små i förhållande till branschens storlek. Det är dock förändringar i sig, snarare än vad de faktiskt innebär, som får stora konsekvenser för branschen. Med staplade förändringar uppfattas branschen som tillfällig och föränderlig. Företagens vilja att nyanställa, investera och expandera läggs på is. Kunderna vet inte vilka tjänster som inkluderas, vad en halvering innebär för priset eller om avdragsrätten gäller dem.

Med anledning av detta är det extra problematiskt att den svenska regeringens tänkta åtgärder är uppdelade i en trestegsraket. Först är det möjligheten att göra avdrag för läxläsning som ska tas bort, nästa år väntar halverat avdragstak för kunder under 65 år. Sist men inte minst vill regeringen under 2015 se över vilka ytterligare tjänster de kan exkludera ur RUT-reduktionen.

Samhällsekonomiska effekter

Många politiker och samhällsdebattörer hävdar att RUT-avdraget är en dyr historia. Kritikerna menar ofta att reduktionen – 3 miljarder kronor år 2014 – är en orimlig prislapp för de jobb som skapats. Men om man ska tro att skattereduktionen för RUT innebär en miljardkostnad har man bara räknat på kostnadssidan och inte på intäktssidan.

Såväl Konjunkturinstitutet som danska erhvervsministeriet, Finlands finansministerium och arbetsmarknadsministeriet har konstaterat att skattereduktionen för hushållsnära tjänster innebär en plusaffär för statskassan. Dessa undersökningar tar hänsyn till bland annat utbetalad skattereduktion (-), ökade momsintäkter från nya hemserviceföretag (+), ökade skatteintäkter från sysselsatta i branschen (+), undanträngning av jobb i andra branscher (-), lägre omkostnader för arbetslösa (+) samt ökade skatteintäkter från kundernas förvärvsarbete (+).

Den europeiska organisationen för hemserviceföretag, EFSI, sammanställde 2013 olika europeiska utvärderingskalkyler till en modell av samhällsekonomiska effekter av att reducera skattesatsen på hushållsnära tjänster. Med denna visar de hur det kommer sig att avdragen i själva verket genererar mer intäkter för staten än de kostar.

DIREKTA EFFEKTER	- nya jobb skapas - svarta jobb blir vita
INDIREKTA EFFEKTER KATEGORI 1	- nya företag skapas - nya stödfunktioner i företag, t.ex. administration och ekonomi
INDIREKTA EFFEKTER KATEGORI 2	- nyanställda konsumerar mer - kunderna ökar sin konsumtion - kunderna förvärvsarbetar mer - minskad arbetslöshet - minskade omsorgskostnader

Källa: EFSI

Konjunkturinstitutet beräknade 2005 att det svenska RUT-avdraget blir en plusaffär för staten när branschen sysselsätter 10 000 personer – i dagsläget jobbar 19 937 svenskar med hemservice. År 2001 gjorde det danska erhvervsministeriet en studie jämförbar med den från Konjunkturinstitutet, till skillnad från den svenska studien gjordes dock inte denna som underlag inför en reform utan som uppföljning och utvärdering av det danska hemserviceavdraget.

Erhvervsministeriets bakgrundsrapport visade att sysselsättningseffekten var den helt avgörande variabeln för det samhällsekonomiska utfallet. Liksom undersökningar från Almega konstaterar även erhvervsministeriet att hemservice i stor utsträckning anställer dem som står långt ifrån arbetsmarknaden, och att det är häri den samhällsekonomiska vinsten ligger. I Sverige var 3 av 4 anställda arbetslösa eller uppsagda vid anställningstillfället.

År 2000 hade den danska hemservicebranschen 230 000 kunder och sysselsatte 4 800 personer. Erhvervsministeriet konstaterar att skattereduktionen då innebar en samhällsvinst – utbetalningarna för avdraget inkluderat – om 900 miljoner danska kronor.

Den danska rapporten kunde även visa en indirekt sysselsättningseffekt – hela 400 jobb tillkom i andra sektorer tack vare de många nya jobb som skapats i hemservicebranschen. Därtill frigjorde hemservicekunderna hela 3 miljoner timmar obetalt hemarbete årligen – av dessa lade de 500 000 timmar på ökat förvärvsarbete.

I Finland har finansministeriet och arbetsmarknadsministeriet låtit Helsingfors handelshögskola utvärdera hushållsavdraget. Den finska modellen går att jämföras med ett kombinerat RUT- och ROT-avdrag, men utvärderingen visar att avdraget innebär en ny efterfrågan på hemservicetjänster och att en helt ny marknad för städtjänster har tillkommit.

Utvärderingen konstaterar att de jobb som skapats tack vare skattereduktionen har varit samhällsekonomiskt gynnsamma då svartarbetet minskat, samhällets arbetsfördelning effektiviserats samt att kunderna frigjort tid för fritid och förvärvsarbete. Slutsatsen är att hushållsavdraget innebär ett tillskott i den finska statskassan.

“Erhvervsministeriet konstaterar att skattereduktionen innebär en samhällsvinst om 900 miljoner DK årligen”

Det här är RUT-avdraget

Kort om RUT

RUT står för Rengöring, Underhåll och Tvätt, och är samlingsnamnet för skattereducerade tjänster i anslutning till hemmet. Avdraget infördes 2007, och ger privatpersoner rätt att få en skattereduktion för de tjänster som omfattas av RUT upp till 50 000 kronor årligen. Denna gräns kan dock komma att halveras den första januari 2016. Bland tjänsterna som innefattas utgör hemstädning den allra största delen.

Vilka tjänster ingår i RUT idag?

Det arbete som köparen söker RUT-avdrag för ska tillhöra hushållsarbetets kärnområde och utföras i en bostad som han eller hon bor i eller använder som fritidsbostad

Följande tjänster ger rätt till Skattereduktion:

- Altanrengöring
- Barnpassning
- Flyttstädning
- Fönsterputsning
- Gardiner: uppsättning, nedtagning och tvätt
- Gräsklippning
- Läxhjälp
- Matlagning
- Matsilver: putsning
- Mossbekämpning
- Poolrengöring inomhus
- Snöskottning
- Städning
- Tvätt

Vem har rätt till skattereduktion?

Grundkravet för att din köpare ska kunna utnyttja RUT-avdraget är att arbetet måste vara utfört i köparens bostad.

Din köpare kan få RUT-avdrag för arbete som utförs i hans eller hennes förälders bostad förutsatt att köparen har betalat för arbetet. En förälder kan inte få skattereduktion när han eller hon köper RUT-tjänster i en bostad som köparens barn bor i.

Nya regler för uppgiftslämnande

Riksdagen har beslutat om nya regler avseende ansökan om skattereduktion till Skatteverket för de företag som utför RUT- och/eller ROT-tjänster. Den nya lagtexten trädde i kraft vid årsskiftet, men först den 31 mars 2015 tillämpas de förändringar som får direkta följder för företagen:

... begäran om skattereduktion ska lämnas elektroniskt

För att ta del av skattereduktionen krävs det framöver att företagen lämnar uppgifter till Skatteverket över internet och att företaget innehar e-legitimation. Det kommer framledes alltså inte gå att posta begäran om skattereduktion till Skatteverket.

... begäran om skattereduktion ska innehålla uppgifter om debiterad ersättning för hushållsarbete, debiterad ersättning för material, debiterad ersättning för annat än hushållsarbete och material samt betalt belopp för hushållsarbete.

Utöver det nya sättet att lämna uppgifter krävs nu mer detaljerade uppgifter för det debiterade beloppet. I den tidigare lagtexten efterfrågades debiterad ersättning och betalt belopp. Efter den 31 mars delas den debiterade ersättningen upp i tre delar; hushållsarbete, material och arbete utöver det som omfattas av RUT-avdraget ska alla redovisas separat.

... begäran om skattereduktion ska innehålla vad hushållsarbetet avsett och antalet arbetade timmar.

De nya reglerna kräver också en inventering av de avdragsgilla tjänster som utförts – dessa behöver dock inte anges på minuten. 45 minuter städning och 15 minuter snöskottning är att betrakta som en timme städning.

... befrielse från skyldighet att lämna begäran elektroniskt under 6 månader

Om ett företag har särskilda skäl finns möjlighet att få 6 månaders dispens innan kravet på elektronisk reduktionsbegäran blir gällande. Ansökan om befrielse ska göras senast den 30 april 2015 och det är Skatteverket som avgör huruvida skälen är tillräckliga för att dispens ska ges.

Kontakt

Johan Huldt
Branschansvarig

+46 8 762 6864
+46 70 382 6864
johan.huldt@almega.se

Gustav Wiel-Berggren
Almega näringspolitik

+46 8 760 6991
+46 70 654 4652
gustav.wiel-berggren@almega.se

almeGa

Sturegatan 11 • Box 555 45 • SE-102 04 Stockholm